

Samfundsfag

Fakultært hovedområde

Samfundsfag har sit eget hovedområde (fakultet), som ganske enkelt hedder det samfundsvidenskabelige hovedområde. Samfundsfag rummer samtidig en indbygget tværfaglighed, fordi man både arbejder med sociale mønstre, politik (herunder international politik) og økonomi.

Fagets genstandsområde

Samfundsfag undersøger samfundsforhold og samfundsudvikling med udgangspunkt i de tre områder - sociologi, politik og økonomi. Ofte vil man dog arbejde på tværs af de tre områder for gøre undersøgelsen mere relevant og virkelighedsnær.

Sociologi undersøger hvordan mennesker og grupper af mennesker lever sammen og hvordan de enkelte individer påvirkes af de grupper og fællesskaber som de indgår i.

Politik undersøger hvordan forskellige samfund styres og hvilke tanker der ligger bag de forskellige styreformere som vi kan se i verden. Politik fokuserer på magt i samfundet og hvordan forskellige grupper bruger deres magt til at forme samfundet.

Økonomi undersøger hvordan samfundet fordeler og prioriterer ressourcer (fx penge & ejendom). Desuden er det målet at forstå hvordan samfundet økonomiske udvikling styres og hvordan samfundsøkonomien fungerer.

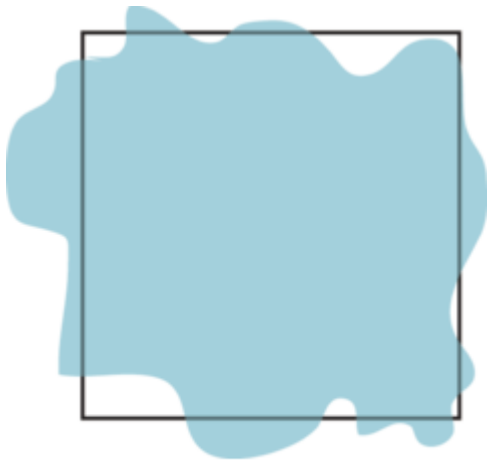
Fagets metoder. Hvordan arbejder man i faget?

Metode betyder fremgangsmåde eller arbejdsform – altså, hvordan man arbejder, når man undersøger konkrete problemstillinger.

Der findes mange forskellige slags 'data' om samfundet: statistiske undersøgelser, interviewundersøgelser, politiske taler, befolkningens holdninger på sociale medier. Alt dette kaldes 'empiri'. I samfundsfag kan man arbejde empirisk og undersøge den verden der eksisterer og vi lever i. I de empiriske undersøgelser vil vi ofte finde resultater der kan fortælle os generelle træk ved forskellige samfund.

Da 'samfundet' og empirien, der kan vise noget om samfundet altid er komplekst at undersøge, arbejder man ofte med modeller og figurer, som er forsimplede illustrationer af virkeligheden. På samme måde bruger man i samfundsfag teoretiske og faglige begreber, der kan sige noget meget præcist om komplicerede processer i samfundet. Teoretiske begreber bruges altså som en forståelsesmæssig ramme om det, man undersøger.

Man kan derfor både arbejde med teoretiske tilgange og begreber, der kan belyse, hvad empirien viser OG/ELLER undersøge, om empirien kan bekræfte de teoretiske begreber, der er relevante for problemstillingen.

En teori kan virke firkantet, men alligevel fungere som et godt redskab til at forklare et bestemt udsnit af virkeligheden.

Figuren er taget fra <https://kulturogsamfund.systeme.dk/?id=227>

Et eksempel på en undersøgelse i samfundsfag kunne være at se på byen København

Med sociologi som udgangspunkt kunne man fx undersøge hvordan byen fungerer som ramme for sociale fællesskaber. En sådan undersøgelse kunne være hvor man ser på hvem der bor i de forskellige kvarterer i København og hvad der er grunden til at disse grupper bor, lige her kunne afdækkes ved at lave interviews med beboere. Man ville så se om der er andre fællestræk der samler beboerne, men kan også se på forskelle f.eks. ungdomskulturer og subkulturer der eksisterer på tværs af skellene i byen.

Med politik som udgangspunkt vil man fx se på hvordan der i byens forskellige kvarterer stemmes forskelligt i forhold til politiske partier og ideologier, men også at det er forskellige emner som indbyggerne anser for vigtige når de træffer deres politiske valg. Nogle steder i byen vil man fortrække mere deltagelse i styringen af kvarteret, hvor andre steder er det mangel på jobs eller muligheden for frit skolevalg der optager borgerne. Hvad der afgør dette vil være interessant at undersøge politisk, men også at se hvordan politiske aktører bruger medier og andet til at udbrede deres budskaber til befolkningen og forsøge at kapre stemmer.

I økonomi som udgangspunkt vil man fx undersøge hvorfor der er og hvad forskellene er mellem de rige kvarterer, forstæder og arbejderkvarter. Hvor mange penge har indbyggerne til rådighed, og hvad bruger de deres penge til.

Dette kan også gøre at man kan se på hvilke ressourcer som de forskellige grupper har til rådighed og hvordan de vil reagere hvis de fik enten flere eller færre til deres rådighed. I økonomisk teori kan man opstille forskellige muligheder for hvordan man bedst muligt får skabt de bedste muligheder for økonomisk vækst i byen, men også se på hvad der sker hvis man vælger en anden prioritet som f.eks. mere bæredygtighed.

Eksempler på hvordan begrebspar bruges i faget

Hvordan bruges basal videnskabsteori i samfundsfag? Tilbage til undersøgelsen af København. En sådan undersøgelse kan rumme mange forskellige metodiske og videnskabsteoretiske tilgange. Nedenfor er beskrevet nogle eksempler på anvendelsen af de videnskabsteoretiske begreber.

Kvantitativ / Kvalitativ

I undersøgelsen af byen arbejder er det interessant at studere størrelsen af forskellige fænomener i byen, fx hvor mange mennesker bor der i de forskellige dele af byen eller hvor mange der stemmer på forskellige partier. En sådan måling er udtryk for en kvantitativ tilgang hvor mængden af et givent element undersøges for at skabe overblik.

Hvis man derimod ønsker at forstå hvorfor de forskellige borgere har forskellige politiske holdninger, er det relevant at foretage en interviewundersøgelse. Interview er en kvalitativ tilgang hvor materialet giver mulighed for at forklare det enkelte individs forestillinger.

Faktuel (deskriptiv) / Normativ (holdningspræget)

Når man undersøger hvilke politiske holdninger der præger byens vælgerbefolkning, er det interessant at se på hvad de rent faktisk mener om et emne. I den sammenhæng er der tale om en faktuel / deskriptiv tilgang hvor et fænomen beskrives. Det politiske område er samtidig præget af mange forskellige holdninger/ideologier og undersøgelsen af vælgerne vil derfor også kunne rumme en diskussion af hvilke ideer der er bedst. En sådan undersøgelse rummer en normativ (holdningspræget) tilgang hvor det undersøges hvor målet er at undersøge hvilke holdninger/ideer der er bedst i en given sammenhæng.

Nomotetisk / Ideografisk

En undersøgelse af byen økonomiske sammenhænge kan tage udgangspunkt i teoretiske modeller af samfundsøkonomien som forklaringsramme. En sådan ramme en nomotetisk tilgang hvor en generel forståelse bruges til at forklare en sammenhæng i samfundet.

Hvis undersøgelsen derimod er mere interesseret i at forklare de økonomiske valg og forudsætninger for enkelt individer i byen er der tale om en ideografisk tilgang. Her er det målet at afdække det enkelte tilfælde frem for at forstå de overordnede sammenhænge.